OIKEUSMINISTERIÖ

LAUSUNTO

Lainvalmisteluosasto
erityisasiantuntija Heini Färkkilä

23.5.2017

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle

HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI METSÄSTYSLAIN MUUTTAMISESTA (HE 28/2017 vp)

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikossa mainitussa asiassa siitä, onko esityksen 41 b §:n mukainen ilmoitusmenettely lintudirektiivin (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta, 2009/147/EY) mukainen ja oikeusministeriön näkemystä mainittuun ilmoitusmenettelyyn liittyvästä valitusoikeudesta.

Oikeusministeriö toteaa, että se, onko esityksen 41 b §:n mukainen ilmoitusmenettely lintudirektiivin mukainen, tulisi arvioida maa- ja metsätalousministeriössä. Lintudirektiivin tulkinta ei kuulu oikeusministeriön toimialaan ja asiantuntemukseen.

Valitusoikeus

Suomen luonnonsuojeluliitto on valiokunnalle toimittamassaan lausunnossa todennut, että esityksen 41 b §:n ilmoitusmenettely on kyseenalainen perustuslain 20 §:n näkökulmasta, sillä ilmoitusmenettely ei sisällä vastaavaa muutoksenhakumahdollisuutta kuin lupamenettely.

Perustuslain 20 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon.

Voimassaolevan metsästyslain 90 §:n mukaan oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja muutoksenhausta Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistyksen tekemään päätökseen säädetään riistahallintolaissa. Edelleen 90 §:n mukaan 41 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa koskevassa asiassa vali-

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi

tusoikeus on myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen. Koska 41 b §:ään lisättäväksi ehdotetussa ilmoitusmenettelyssä ei ole kysymys 90 §:n tarkoittamasta poikkeuslupaa koskevasta asiasta, ei laajennettu valitusoikeus sovellu ilmoitusmenettelyä koskeviin asioihin. Laajennettu valitusoikeus on lisätty metsästyslakiin lailla 159/2011 (HE 237/2010). Muutosta koskevassa hallituksen esityksessä ei ole perusteltu eikä perustuslakivaliokunnan esityksestä antamassaan lausunnossa (PeVL 48/2010 vp) ole käsitelty 90 §:ään lisättyä laajempaa valitusoikeutta.

Esitetyn ilmoitusmenettelyn tarkoituksena on poikkeuslupien myöntämisestä aiheutuvan taakan vähentäminen. Maa- ja metsätalousministeriön valiokunnalle laatimassa vastineessa todetaan, että ilmoitusmenettelyyn hyväksymisestä tehdään poikkeuslupapäätöstä vastaava tapauskohtainen ja yksilöity kokonaisarvio ilmoitusmenettelyn käytön edellytyksistä.

Oikeusministeriön käsityksen mukaan 41 b §:n 1 ja 2 momentissa säädettävässä lupamenettelyssä sekä 41 b §:n 3-6 momentteihin lisättäväksi esitetyssä ilmoitusmenettelyssä on sisällöllisesti kyse samasta asiasta: rauhoituksesta poikkeamisesta joko ilmoitusmenettelyyn hyväksymisellä tai poikkeusluvan myöntämisellä. Metsästyslain nojalla jopa viiden vuoden määräajaksi myönnettävä poikkeuslupa sekä esitetty ilmoitusmenettelyyn hyväksyminen vaikuttavat pitkälti identtisiltä menettelyiltä.

Oikeusministeriö katsoo, että huomioiden voimassaoleva 41 b §, olisi johdonmukaista, että 90 §:n poikkeuslupaa koskevaa valitusoikeussäännöstä laajennettaisiin koskemaan myös ilmoitusmenettelyä menettelyjen ja oikeusvaikutusten samankaltaisuuden vuoksi.

Säännös voitaisiin muotoilla esimerkiksi seuraavasti:

> 90 § Oikaisu- ja muutoksenhakusäännökset
>
> Oikaisuvaatimuksen tekemisestä ja muutoksenhausta Suomen riistakeskuksen ja riistanhoitoyhdistyksen tekemään päätökseen säädetään riistahallintolaissa. Edellä 41 §:ssä tarkoitettua poikkeuslupaa *ja 41 b §:ssä tarkoitettua ilmoitusmenettelyä* koskevassa asiassa valitusoikeus on myös sellaisella rekisteröidyllä paikallisella tai alueellisella yhteisöllä, jonka tarkoituksena on luonnon- tai ympäristönsuojelun edistäminen.

Ilmoitusmenettely

Esityksen mukaan ilmoitusmenettelyyn hyväksyminen olisi voimassa toistaiseksi. Ilmoitusmenettelyä koskevan 41 b §:n 6 momentissa on säädetty, missä tilanteissa Suomen riistakeskus voi peruuttaa ilmoitusmenettelyyn perustuvan rauhoituksesta poikkeamisen: jos menettelyyn hyväksytty laiminlyö saalisilmoitusvelvollisuuden tai rikkoo tämän lain tai sen nojalla

annettuja säännöksiä taikka olennaisesti hyväksymispäätökseen otettuja määräyksiä. Kyseisissä tilanteissa ei ole huomioitu sitä tilannetta, kun ilmoitusmenettelyyn hyväksytty ei enää täytä laissa säädettyjä edellytyksiä ilmoitusmenettelyn käytölle (41 b §:n 3 momentti: turvattavan toiminnan luonteen ja laajuuden johdosta tarve poikkeamiselle on säännöllistä, poikkeamiselle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua eikä poikkeaminen vaaranna edellä mainittujen lintulajien suotuisan suojelutason säilyttämistä).

Esityksen 41 b §:n 4 momentin mukaan suojattavan toiminnan loppumisesta tai merkittävästä muuttumisesta on ilmoitettava Suomen riistakeskukselle, joka tekee arvion ilmoitusmenettelyn jatkumisesta. Kyseessä on kuitenkin ainoastaan arvio ilmoitusmenettelyn jatkumisesta. Ilmoitusmenettelyyn perustuvan rauhoituksesta poikkeamisen peruuttaminen olisi esityksen mukaan sidottu vain 6 momentissa säädettyihin tilanteisiin.

Mainitussa 6 momentissa lienee syytä huomioida mahdollisuus peruuttaa ilmoitusmenettelyyn perustuvan rauhoituksesta poikkeaminen myös tilanteissa, joissa menettelyyn hyväksytty ei enää täytä laissa säädettyjä edellytyksiä ilmoitusmenettelyn käytölle.

Selkeyden vuoksi 41 b §:n 4 momentin ensimmäinen virke voisi olla pikemminkin 3 momentissa alla esitetyllä tavalla, jolloin ilmoitusmenettelyyn hyväksymisen edellytykset tulisivat selvemmin esiin. Lisäksi ilmoitusmenettelyyn hyväksyminen (41 b §:n 4 momentti) lienee syytä kirjoittaa muotoon ”Suomen riistakeskus *voi hyväksyä* hakemuksesta ilmoitusmenettelyyn osallistumisen.” (vrt. 41 b § 1 momentti, jonka mukaan poikkeuslupa *voidaan* myöntää).

> ”Edellä 1 momentin 1-3 kohdassa mainituissa tapauksissa voidaan 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettujen lintujen rauhoituksesta poiketa myös tekemällä siitä ilmoituksen Suomen riistakeskukselle. *Suomen riistakeskus voi hyväksyä hakemuksesta ilmoitusmenettelyyn osallistumisen,* jos turvattavan toiminnan luonteen ja laajuuden johdosta tarve poikkeamiselle on säännöllistä, poikkeamiselle ei ole muuta tyydyttävää ratkaisua eikä poikkeaminen vaarannan edellä mainittujen lintulajien suotuisan suojelutason säilyttämistä (ilmoitusmenettely). - -”

Metsästyslain säännösten rikkominen

Ilmoitusmenettelyyn liittyvää metsästyslain säännösten rikkomista koskeva 75 §:n 1 momentin 5 kohtaa tulisi tarkentaa seuraavasti:

> ”luvatta pyydystää tai tappaa rauhoittamattoman eläimen vastoin 49 §:ssä säädettyä kieltoa tai 50 §:n nojalla annetun

asetuksen säännöstä taikka menettelee vastoin 41 b §:n 3 *tai 4* momentissa säädettyä ilmoitusvelvollisuutta tai mainitun pykälän 5 momentin nojalla annetun asetuksen säännöstä *saalisilmoituksen määräajasta* tai hyväksymispäätökseen ~~otettua~~ *sisältyvää* määräystä.”

Ilmoitusvelvollisuudesta esitetään säädettäväksi 41 b §:n 3 momentin lisäksi 4 momentissa, joka sisältää velvollisuuden toimittaa vuosittainen saalisilmoitus sekä ilmoitus suojattavan toiminnan loppumisesta tai merkittävästä muuttumisesta. Mikäli halutaan sanktioida kaikkien ilmoitusvelvollisuuksien laiminlyönti, tulisi viittauksen sisältään 3 ja 4 momentti. Viittaus asetuksen säännökseen vaikuttaa liian väljältä, joten sitä olisi syytä tarkentaa yksilöimällä, mihin asetuksen säännöksiin sanktiointi liittyy. Lisäksi kyse on hyväksymispäätökseen sisältyvien määräysten vastaisesti menettelemisestä, ei hyväksymispäätökseen otettujen määräysten.